

Integrationscentrum
Social resursförvaltning

Göteborgs
Stad

Vägvisaren

Fjorton röster om ett mentorprogram med hjärta

Innehåll

4 Förord

Tankar om programmet.

6 Hands on, fokus och tydlighet

Intervju med Dahir Kahlid, projektledare för Vägvisaren.

10 Mentor med möten som morot

Adela Rivero Purgaj om sin tid som mentor i Vägvisaren.

13 Viktig kunskap om arbete och vardag

Anh Do berättar om de lärdomar Vägvisaren gett henne.

17 Fick uppmuntran om att inte ge upp

Idris Omer om vikten av positivt tänkande, tålamod och nya vänsskaper.

21 Lyssna och dela med sig

"Alla behöver en mentor någon gång i livet". Marcus Sassi berättar om hur alla kan behöva vägledning för att ta sig framåt.

23 Tack vare empatin orkade Vartineh kämpa

Vartineh Aprahamian om styrkan och stödet hon fick genom Vägvisaren.

26 Dörrar öppnades för Osama

Osama Alkurdi om sina erfarenheter från Vägvisaren och sin praktik på tidningen Ny Tid.

30 "Osama gjorde ett fantastiskt jobb"

Johan Flanke, chefsredaktör på Ny Tid, om Osamas tid på tidningen.

35 Hjälp på vägen mot målet

Yusuf Musa om målmedvetenhet, och drömmen om att bli jurist.

38 "Yusuf blev nästan som en mentor för mig också"

Mentorn Samira Savarani berättar om att kunskap och insikt går åt båda hållen.

41 Vass på svenska med hjälp av Vägvisaren

Vägvisaren hjälpte Gelena Andreasian med språkkunskaper och nätverksbyggande.

45 "Gelena är kunnig och framåt på jobbet"

Rikard Ambring, enhetschef på utbildningsstöd på Chalmers Tekniska Högskola, berättar om Gelena Andreassians vikariat på Chalmers.

47 Rolig workshop om att lämna komfortzonen

Upplevelser från Vägvisarens nätverksträff i november 2016.

50 Mentorn är viktig för både individ och företag

Jimmy Pervik på Almi företagspartner AB, berättar om styrkan i mentorprogram.

54 Tidigare år med Vägvisaren

Vägvisaren

Detta magasin innehåller intervjuer med mentorer och adepter i mentorprogrammet Vägvisaren. De intervjuade har deltagit i programmet under tidsperioden 2013 - 2016.

Text: Johan Bergsten

Foto: Johan Bergsten, Cajsa Malmström och Osama Alkurdi

Form & layout: Nils Sjölund

Tryck: Elanders Sverige AB

Förord

"Jag fick motivation på en massa olika sätt."

"Jag känner stor tacksamhet för det som jag fick med mig."

"Att min mentor fanns där var helt avgörande för min framtid."

Tre talande citat från personer som delar med sig av sina erfarenheter i den här publikationen om Integrationscentrums mentorprogram Vägvisaren.

Vägvisaren är ett program som har spelat en mycket stor och central roll för målgruppen: nyanlända med ambitioner att få jobb, starta eget eller komma in på en utbildning.

Citaten i ingressen kunde ha kompletterats med många liknande. Alla som har svarat på mina frågor, adepter, mentorer och chefer som haft deltagare som praktikanter, är rörande överens om Vägvisarens kvaliteter.

Några av nyckelorden för att beskriva de kvaliteterna är nya och meningsfulla sammanhang, nya nätverk, ny kunskap om arbetsliv och samhälle, självförtroende, öppnade dörrar och, inte minst, nya vänner.

Samhällsorienteringen är vår basverksamhet, och många av deltagarna vill ha mer information om arbetsmarknad och studier, utöver de sex timmar som redan ingår i kursen.

Det är i det ljuset man ska se starten av Vägvisaren, som ett försök att möta deltagarnas önskemål. Vi har också andra insatser för intresserade deltagare, som frivilliga workshops arrangerade av arbetsförmedlingen. De kan handla om bristyrken, CV-skrivning och liknande.

Syftet med Vägvisaren är inte i första hand att genast ge adepterna nya jobb. Däremot att bidra till att ge så goda förutsättningar som möjligt för att hitta vägen till en långsiktigt hållbar försörjning.

Och faktum är att Vägvisaren har lyckats göra just det. Alltså lyckats ge deltagarna verktyg för att kunna förverkliga planer och drömmar. Av de cirka 50 personer som har varit adepter sedan starten 2013 så har en stor majoritet antingen startat eget, blivit anställda, kommit in på utbildning eller fått praktikplats.

När Vägvisaren startade så var det ett pilotprojekt. Ett beslut 2016 ledde glädjande nog till att göra programmet permanent. Ännu ett tecken på framgång. Och ännu en anledning till att Integrationscentrum vill att så många som möjligt får kunskap om Vägvisaren.

Förhoppningen är att den här publikationen kan bidra till det, liksom att den lyckas förmedla bilden av Vägvisarens värdefulla arbete för nyanlända i vår stad.

Johan Bergsten, februari 2017

Att matchningen mellan adepter och mentorer blir bra är oerhört viktigt, säger Dahir Khalid, Vägvisarens initiativtagare och projektledare.

Hands on, fokus och tydlighet

Vad är det som skiljer Vägvisaren från andra mentorprogram? Projektledaren Dahir Khalid tänker efter några sekunder när han får frågan. Sedan svarar han:

– Det är att det är så konkret och hands on. Skarpt fokus, tydlighet och struktur.

Det har gått tre år sedan Vägvisaren startade. Dahir Khalid berättar hur det gick till när idén föddes.

– 2010 var jag ansvarig för vissa kurser på Integrationscentrum. Efter ett tag märkte jag att en del deltagare under samhällsorienteringen var extra ambitiösa och inspirerade.

Dahir började fundera på hur han skulle kunna ge dem rätt sorts verktyg för att ta nästa steg i utvecklingen.

Han hittade snart svaret i sin egen bakgrund i både utbildning och arbetsliv.

– Jag hade tagit en masterexamen på Handelshögskolan vid Göteborgs

universitet och arbetat några år som egen företagare. Dessutom hade jag jobbat som projektledare för ett mentorprogram inom finansieringsinstitutet Almi företagspartner Väst.

Programmet var utformat utifrån forskning, berättar Dahir.

– En av mina kolleger hade plockat russinen ur kakan. Vi anpassade det hela till Almis verksamhet och skraddarsydde programmet till olika yrkesgrupper.

Dahir hade vid sidan av jobbet också haft ett stort intresse för frågor om integration och arbetsmarknad.

”...vände jag mig till nyanlända med höga ambitioner.”

– När Integrationscentrum bestämde sig för att testa ett mentorprogram så blev det därför en avgörande skillnad jämfört med på Almi. Målgruppen nu blev inte enbart personer som skulle starta företag. Istället vände vi oss till nyanlända med höga ambitioner.

Nytta av sin historia

Det var inte enbart Dahir Khalids bakgrund inom yrkeslivet som blev värdefullt för honom när han skulle sätta ihop det nya programmet, förklarar han. Han hade även nytta av sin personliga historia.

– Jag flyttade till Sverige från Somalia tillsammans med min mamma när jag var fem-sex år. Vi kom till ett så kallat utsatt område. Därför har jag nog ganska lätt för att sätta mig in i sådana utmaningar och svårigheter

som nyanlända ofta stöter på.

En av de svårigheterna handlar om att komma in på arbetsmarknaden, konstaterar han.

– Det drabbar i princip alla nyanlända, oavsett ambition, kunskaper och bakgrund. De kanske allra viktigaste orsakerna är att man saknar kanaler och plattformar. Med Vägvisaren ville jag bidra till att rätta till det.

De första tio adepter som togs ut var deltagare i någon av de grupper i samhällsorientering som Dahir Khalid eller hans kolleger undervisade i.

– Alla var ambitiösa personer med ett extra driv och stor vilja att utvecklas.

Intresset ska styra

Nästa steg blev att hitta mentorer för att matcha adepter.

– Den rekryteringen gjordes, och görs, i de olika nätverk som jag skaffat genom åren: bland före detta arbetskamrater, konsulter som jag jobbat med, universitetslärare, företagsledare och personer som arbetar med ledarskapsfrågor.

Självklart ingår det också i förutsättningarna att adept och mentor ska matcha varandra när det gäller yrkesinriktning.

– Ännu en viktig sak är att allt i programmet bygger på frivillighet, även för mentorerna. Ingen ersättning utgår. Intresset styr, något som har visat sig vara en framgångsfaktor. Att matchningen mellan adepter och mentorer blir bra är oerhört viktigt.

– Det är det som avgör om pro-

cessen blir lyckad eller inte. Därför lägger jag ner extra mycket energi på just matchningen. Lyckligtvis har det slagit väl ut.

Dahir berättar om Vägvisarens upplägg:

– Under en inledande kick-off presenterar jag mig och berättar om Vägvisaren. Då blir det förstås också tillfälle för deltagarna att lära känna varandra lite.

– Det blir som ett slags miniutbildning där jag lyfter fram adepter- och mentorrollerna.

Möten på arbetsplats

Adepten och mentorn träffas sedan tre timmar i månaden, fördelat på valfritt antal möten.

– Man kan ses till exempel på ett kafé. En bra variant är också att träffas på mentors arbetsplats. På det sättet får adepten en inblick i hur arbetslivet kan se ut i det nya landet.

Sex gånger under det år som Vägvisaren pågår ses alla adepter och mentorer dessutom på nätverksträffar för att utbyta erfarenheter, lyssna och lära.

– Det är adepterna som dikterar villkoren, gör uppläggen och håller i mötena då, berättar Dahir och fortsätter:

– Att ta det ansvaret innebär för många att ta ytterligare några steg i utvecklingen, att utmana sig själv. Visst, många tycker att det är lite nervöst. Men det är nyttigt, och en lagom stor nervositet gör att var och en lyfter sig lite extra.

Under nätverksträffarna bjuds olika föreläsare också in för att prata om arbetslivet utifrån olika teman. Det kan till exempel vara en personalchef som förklarar hur det går till att söka jobb.

På nätverksmötena får Dahir också tillfälle att följa upp och kolla av vad som fungerar bra och mindre bra.

– Dessutom gör jag alltid en halvårsuppföljning. Och så givetvis en utvärdering när programmet är slut.

Vägvisaren är inte det enda mentorprogrammet för nyanlända, konstaterar han.

”...skarpt fokus på långsiktig försörjning.”

– Nej, det finns flera sådana program numera, vilket är väldigt positivt. Att gå på kurs är gott nog men att delta i ett mentorprogram höjer individens förmåga att prestera ytterligare ett snäpp.

Dahir pekar på några punkter som enligt honom gör programmet Vägvisaren unikt:

– Det har skarpt fokus på långsiktig försörjning, bygger på frivillighet och använder sig av ett individuellt matchningssystem.

En annan sak som skiljer är synen på integration, fortsätter han.

– Visst är integration viktigt. Men vi pratar inte så mycket om integration eftersom det är så svårt att mäta. Istället har vi fokus på adepternas egna konkreta målsättningar, oavsett om det handlar om att få ett jobb, komma in

på en utbildning eller starta eget.

– Den som når ett sådant mål kommer in i ett sammanhang och känner sig delaktig. Det är den känslan av sammanhang och delaktighet som Vägvisaren försöker hjälpa deltagarna att nå.

Med tanke på att programmet nu är inne på sitt fjärde år så verkar försöken ha gått bra.

Dahir Khalid säger avslutningsvis:

– Det är så inspirerande att vara projektledare för Vägvisaren. Jag har

själv gjort samma resa och vet hur mycket resurser som går förlorade när människor inte får tillgång till rätt plattformar i sitt liv. Att få ta del av hur deltagarna utvecklas är fantastiskt och går som en röd tråd genom programmet.

> Fakta om Vägvisaren

Startade: 2013, då som ett pilotprojekt. Framgången har gjort att programmet blivit permanent.

Syfte: Att inspirera deltagarna till att hitta en långsiktig hållbar försörjning, starta eget, komma in på utbildning eller få praktikplats.

Adepterna rekryteras bland dem som läser Integrationscentrums kurser i samhällsorientering.

Mentorerna rekryteras från ett nätverk med konsulter, företagsledare, universitetslärare etc. Mentorskapet bygger på frivillighet och engagemang – ingen lön utgår.

50 adepter har gått programmet sedan starten. En stor majoritet har antingen startat eget, fått en anställning, kommit in på utbildning eller fått praktikplats.

Arrangeras av: Integrationscentrum, Social resursförvaltning, Göteborgs Stad.

Mentor med möten som morot

Att vara mentor är ett konkret sätt att ge tillbaka sådant som man själv har fått, säger Adela Rivero Purgaj.

– Och att det görs utan ekonomisk ersättning är A och O. Med pengar som morot skulle det äkta engagemanget försvinna.

Adela Rivero Purgaj är just nu föräldraledig från sitt arbete som marknadsförare på finansieringsinstitutet Almi företagspartner.

– En av mina roller i jobbet är ge stöd åt blivande företagare i det inledande skedet i processen att starta eget. Jag fasar in och lotsar vidare till rådgivare av olika slag, säger hon.

Vägvisarens ansvarige Dahir Khalid och Adela var kolleger på Almi under en period, och det var därför han kontaktade henne inför Vägvisarens andra år. Han frågade henne då om hon ville bli mentor i programmet för nyanlända på Integrationscentrum.

– Det var ganska självklart att tacka ja till det erbjudandet. Jag var själv adept en gång i tiden i min karriär. Att ställa upp på detta kändes som ett konkret och bra sätt att betala tillbaka.

Att ett mentorprogram är lika inspirerande för mentorn som för adepten är något som Adela vill understryka.

– För mig som mentor handlar det om att få en ny spännande och in-

tressant kontakt som ger nya insikter och inblickar i en ny kultur. Dessutom leder det ofta till att det utvecklas en relation mellan mentor och adept även på fritiden.

För henne och Anh Do, Adelas adept, har det blivit just så, berättar hon.

– Ja, det tycker jag absolut. Det är inte så att vi umgås jättemycket. Men när vi hörs och ses så har vi mycket även utanför arbetet som vi utbyter tankar om. Vi pratar om livet, helt enkelt, och vi trivs med varandra.

Bidrog till kontakter

På frågan om vad hon tror att hon som mentor betydde för Anh under mentorprogrammet svarar hon:

– Förhoppningsvis kunde jag bidra till att hon fick en del nya kontakter som hon har haft nytta av i försöken att förverkliga sina idéer.

Tanken är inte att en mentor ska ge svar på alla de frågor som adepten kan tänkas ställa, poängterar Adela.

– Däremot hoppas jag att jag har kunnat fungera som bollplank. Plus

– För mig som mentor handlar det om att få en ny spännande kontakt som ger nya inblickar i en ny kultur, säger Adela Rivero Purgaj, mentor för Anh Do 2015.

att jag med mina erfarenheter kanske har gett en del riktlinjer när min adept har tagit sina första steg in i samhälle och arbetsliv.

Precis som Adela så är Anh Do för tillfället mammaledig. Därför kan hon bara i liten skala syssla med att förverkliga den affärsidé som hon började forma tillsammans med Adela under året i Vägvisaren: att importera och sälja "gosedjur" och andra leksaker på nätet.

– När hennes verksamhet har kommit igång så vet jag att hon så småningom har planer på att öppna en "riktig" leksaksbutik också. Det ska bli spännande att följa henne. Kanske kan det bli aktuellt att ge henne stöd då också, i min roll som infasare inom Almi.

Hög ambitionsnivå

En av projektledaren Dahir Khalids uppgifter är att i början av programmet matcha ihop adepter och mentorer.

– När jag har funderat på den processen har jag tidigare tänkt att det viktigaste mellan adept och mentor är personkemin. Men gemensamt för adepter i Vägvisaren är att de har mycket hög ambitionsnivå, säger Adela och fortsätter:

– I ett sådant program kanske det inte är personkemin som är extra viktigt, utan istället att adeften och mentorn har en gemensam bas att utgå ifrån. Att det finns något hos mentorn som adeften kan dra nytta av.

– I vårt fall handlar det om att jag i vanliga fall arbetar med att vägleda

människor, något som min adept i Vägvisaren möjligen kan ha dragit nytta av.

Adela berättar att hon själv har haft glädje inte bara av mötena med Anh Do utan också med de andra adepter och mentorerna under Vägvisarens nätverksträffar.

– Det är inspirerande att vara med i ett sammanhang där människor utökar sina nätverk och växer som individer. Om ett tag, när tiden tillåter, kan jag definitivt tänka mig att själv vara med i det här sammanhanget igen!

Viktigt med fri vilja

Att mentorerna ställer upp frivilligt utan någon ekonomisk ersättning är både en självklarhet och en framgångsfaktor, anser hon.

– Min övertygelse är att mentorerna lägger ned extra mycket engagemang på uppdraget om det görs av fri vilja. Då är chansen stor att mentorn får ut minst lika mycket av kontakten som adeften. Med pengar som morot hade den chansen knappast funnits.

Kul, säger Adela avslutningsvis, att Göteborgs Stad har vågat satsa på ett mentorprogram för nyanlända.

– Det är glädjande att de bejakar det här nya sättet att tänka. Och dessutom är det glädjande att alla som arbetar med programmet är så engagerade. Utan det engagemanget hade det inte blivit så bra som det är.

Viktig kunskap om arbete och vardag

– Under året i Vägvisaren blev jag medveten om hur viktigt det är att bredda sina kunskaper, säger Anh Do, adept i Vägvisaren 2015.

Att träffa andra "nya" göteborgare i samma situation. Och att få en medvetenhet om vilka svårigheter som finns med att starta eget.

Det var ett par av de bästa sakerna med Vägvisaren, tycker Anh Do som var adept 2015.

– Programmet levde definitivt upp till mina förväntningar, säger hon.

Anh Do och hennes man flyttade från Vietnam till Sverige och Göteborg 2014.

– Det var för att han blev erbjuden ett jobb som dataingenjör här, berättar Anh Do.

Själv hade Anh däremot inget ar-

bete när hon kom hit, men hon blev erbjuden och tackade ja till att bli adept i Vägvisaren 2015. Hon matchades ihop med mentorn Adela Reviro Purgaj (se sidan 10-12).

Hon och Adela upptäckte snart att de hade många gemensamma intres-

Här är en av de importerade leksaker som Anh Do planerade att sälja som egen företagare.

sen och fick en vänskapsrelation som står sig än idag. Bland annat blev de mammor ungefär samtidigt.

– Vi har alltid mycket att prata om, dels för att vi trivs ihop, dels för att vi befinner oss i samma skede i livet. Tyvärr har det varit lite dåligt med tid på sistone för att hinna umgås. Bebisarna tar mycket tid.

Vad var det bästa med Vägvisaren, tycker du?

– Det var att få ett så stort nätverk med kontakter. Då tänker jag både på andra nyanlända som befann sig i samma situation som jag själv och på göteborgare som har bott här i hela sitt liv.

En annan sak var att man fick kunskap och medvetenhet om den svenska livsstilen och om den svenska marknaden om man till exempel planerar att starta eget.

– Själv hade jag sådana planer. Jag ville ha en webbshop med leksaker som jag tänkte importera från Vietnam. Tack vare min mentor Adela och en annan adepts mentor, så fick jag klart för mig vad som skulle krävas av mig för att nå dit. Det var väldigt bra att få den kunskapen, för innan mötena med dem så trodde jag att det var mycket lättare än vad det i själva verket är att starta ett företag.

– Det var bra att det inte var skarpa gränser när det gällde vilka mentorer man fick vända sig till. Visst, Adela var ju min ”riktiga” mentor. När det gällde att starta eget så introducerade hon mig till olika personliga kontakter. Den andra mentorn jobbade med

marknadsfrågor i sitt vanliga arbete, så hon hjälpte mig mer specifikt med sådant.

I intervjun med Adela så sa hon att hon förhoppningsvis hade hjälpt dig med att skapa ett kontaktnät, fungerat som ett bollplank och gett dig riktlinjer. Håller du med?

– Ja, det gör jag absolut. När det gällde jobbfrågan så hjälpte hon mig att dra upp riktlinjer och avgränsa. På det sättet resonerade vi oss tillsammans fram till hur min affärsidé skulle se ut. Resultatet av våra samtal blev att jag skulle starta en webbshop med handgjorda leksaker från Vietnam.

”...som vänner pratade vi också om gemensamma intressen.”

– Men hon hjälpte mig också med annat som inte hade med arbetet att göra, utan som mer handlade om vardagen vid sidan av arbetslivet. Genom att ställa frågor till mig hjälpte hon till att ringa in olika mål jag hade. Det kunde till exempel handla om att ta körkort. Eftersom vi blev som vänner pratade vi som sagt också om gemensamma intressen, som heminredning.

Sedan du gick Vägvisaren har du fått barn. Under lediga stunder har du ägnat dig åt att förbereda din verksamhet, och den har också startat. Hur har det gått med webbshoppen?

– Sammantaget var jag mycket nöjd med Vägvisaren, säger Anh Do.

– Både bra och lite sämre, kan man säga. Mitt företag erbjuder handgjorda leksaker, och det är ju ganska ovanligt här i Sverige. Därför har jag märkt att det finns ett stort intresse för dem. Men kunderna verkar ha svårt att köpa leksakerna om de inte får se dem i verkligheten. Därför har jag tagit en paus i verksamheten för att leta en lokal och istället sälja ”på riktigt”.

– Dessutom är det en svår målgrupp på det sättet att barnen ofta vill köpa en sak, medan deras föräldrar vill att de ska köpa en annan. Därför har jag och min man pratat om att kanske ändra inriktning och satsa på produkter som har med dekoration och heminredning att göra istället.

– Under året på Vägvisaren blev jag också medveten om hur viktigt det är att bredda sina kunskaper, att inte bara satsa på en sak eftersom det kanske inte går så bra som man har hoppats. Adela och andra förklarade det för mig. Så en tanke jag har är att

så småningom försöka komma in på universitetet och studera kommunikation eller HR.

Är det något du vill tillägga?

– Ja, att det tack vare Vägvisaren gick mycket snabbare för mig att förstå flera saker med Sverige och Göteborg. Jag har redan nämnt ett antal sådana saker.

– Ännu en skillnad mellan Sverige och Vietnam som jag blev medveten om i samtal på Vägvisaren, är att svenska kunder har mycket högre krav. Det kan gälla sådant som att varor ska vara ekologiska, barnsäkra eller ha mjukare färger.

– Sammantaget var jag mycket nöjd med Vägvisaren. Det levde definitivt upp till mina förväntningar. Jag fick vänner, duktiga mentorer och en stor förståelse för vilka svårigheter man kan råka ut för både i arbetslivet och i vardagen.

– Min mentor Marcus lärde mig tålamod och att det tar tid att lära sig ett nytt språk, säger Idris Omer, adept i Vägvisaren 2014.

Fick uppmuntran om att inte ge upp

Positivt tänkande, aha-upplevelser, varaktig vänskap. Idris Omer räknar upp många punkter på listan över bra saker med Vägvisaren.

– Jag fick så mycket uppmuntran att inte ge upp. Allra viktigast: tålamod med att lära sig språket, säger han.

Året var 2009 när Idris Omer första gången var i Sverige, berättar han. Det var som representant för företaget som han då arbetade för i Saudiarabien.

– Jag var ingenjör och kom hit för att ha möten med svenska kolleger på företag som tillverkade pumpar, precis som företaget där jag arbetade.

Tre år senare avslutades Idris kontrakt.

– Min första tanke var att flytta tillbaka till mitt hemland Eritrea, som min familj hade flytt ifrån när jag bara var tio år för att min pappa var politiskt aktiv. Jag insåg snart att det skulle bli omöjligt att återvända dit nu också, men den här gången på

grund av mitt eget politiska engagemang.

Istället bestämde han sig för att tillsammans med sin familj - frun och tre barn - söka asyl i landet som han hade besökt några år tidigare, alltså Sverige.

– Efter fyra-fem månader fick vi uppehållstillstånd, och strax efteråt började jag med samhällsorientering på Integrationscentrum. En av informatorerna tipsade mig om Vägvisaren.

Idris blev entusiastisk och spred informationen vidare till de andra deltagarna i gruppen.

– När projektledaren Dahir Khalid var klar med intervjuer med oss så var det en kvinna och jag som antogs från min grupp att vara med, berättar han.

Omtänksam person

När det var dags för första träffen i Vägvisaren så fick Idris bland annat tillfälle att lära känna sin mentor Marcus, även han civilingenjör som kom till Sverige som femåring. Idris märkte genast att Marcus var en mycket omtänksam person som ville dela med sig av så mycket som möjligt av sina kunskaper om och erfarenheter av Sverige.

– För att kunna göra det så ville han ha mitt CV och att jag skulle berätta om mig själv.

– När jag hade berättat historien om mitt liv och min yrkeskarriär för Marcus, så tittade han på mig och sa att han kände sig förvirrad. ”Varför har du börjat på det här programmet? Du kan ju redan så mycket!”.

– Jag hade berättat för Marcus om mitt jobb, länder jag hade besökt, språk jag kunde och inte minst om frustrationen över att jag inte fick jobb här. Min egen uppfattning var att jag borde ha kommit in på arbetsmarknaden med tanke på min kompetens.

Han beskriver sedan sin mentors sätt att bemöta Idris frustration och brist på tålamod.

– Marcus sa aldrig någonsin ”Nej, så ska du inte göra” eller ”Nej, tänk inte så”. Istället föreslog han positiva alternativ på ett mycket vänligt och mjukt sätt. Det gjorde att jag lyssnade och tog till mig det han sa.

Lärde sig tålamod

Marcus varsamma och pedagogiska attityd hjälpte Idris att snabbare komma till insikt om varför han trots all erfarenhet och kompetens fortfarande var arbetslös.

– Det berodde helt enkelt på att jag var för dålig på svenska språket. Jag trodde att det skulle räcka med det som jag hade lärt mig på SFI-lektionerna. Marcus hjälpte mig att förstå att det inte var så. Han lärde mig att ha tålamod och att det tar tid att lära sig ett nytt språk.

Efter ett visst motstånd satte sig Idris på skolbänken igen och tog sig igenom svenska som andraspråk, grundnivån. Dessutom fortsatte han regelbundet att träffa deltagarna i Vägvisaren.

– Andra i personalen var också positiva och uppmuntrade mig och de andra deltagarna att kämpa. Det

Idris Omer tillsammans med sin mentor Marcus Sassi när de deltog i Vägvisaren 2014.

betydde väldigt mycket.

Han fortsatte regelbundet att ha sina möten med Marcus, ofta på ett kafé eller på en restaurang på stan. Samtalen handlade om framtiden, om att söka jobb, om vardagsproblem och, inte minst, om hur viktigt det är att kunna det nya landets språk för att få ett jobb.

Gå utanför boxen

– Jag minns en träff med nätverket särskilt starkt. Marcus föreläste om positivt tänkande. Vid ett tillfälle sa han: "It's possible!" Det var som om alla samtidigt insåg hur viktigt det är att våga gå utanför boxen.

Strax efteråt besökte Idris arbetsförmedlingen och fick erbjudande om jobb med montering.

– Först tänkte jag: nej, det är inget för mig. Jag är överkvalificerad. Men jag pratade med Marcus som förklarade att det skulle vara ett bra tillfälle för mig att lära mig svenska.

– Så jag började på företaget och stannade ett halvår. Marcus hade rätt! Jag lärde mig svenska mycket bättre där.

Han fortsätter:

– Då dök orden upp hos mig igen: "It's possible!" Ingenting är omöjligt! I november 2015 träffade Idris en bekant som berättade om ett jobb som studiehandledare för nyanlända och modersmålslärare i arabiska och tigrinja på en skola på Orust.

– Han tyckte att jag borde söka jobbet. Jag sökte - och fick det! Så nu har jag en fast anställning och trivs jättebra med både jobbet och arbets-

kamraterna. När jag berättade det för Marcus så blev han mycket glad för min skull.

Både programmet och kontakten med Marcus gav Idris de nödvändiga kunskaperna och en god grund att stå på i sitt jobbsökande, säger han.

"Med sådant stöd har man mycket större chans att lyckas."

– Jag känner stor tacksamhet för det som jag fick med mig från Vägvisaren. Med ett sådant stöd har man mycket större chans att lyckas. Jag rekommenderade några vänner från Eritrea att börja på programmet, och de blev tydligen antagna. Det glädjer mig!

– Att kunna sätta sig in i adeptens situation och känna empati är viktiga egenskaper hos en mentor, säger Marcus Sassi, mentor för Idris Omer i Vägvisaren 2014.

Lyssna och dela med sig

Alla behöver en mentor någon gång i livet. Det säger Marcus Sassi, mentor för Idris Omer.

– Det handlar inte om att lösa adeptens samtliga problem. Men alla behöver vi ibland någon med erfarenhet som kan vägleda oss, säger han.

I artikeln här intill berättar Idris Omer uppskattande om det stöd som han fick av sin mentor Marcus Sassi. Vi sökte upp Marcus för att ställa några frågor till honom om programmet Vägvisaren, om sin adept och om sin egen roll som mentor.

Vägvisarens programansvarige Dahir Khalid har ett kontaktnät med personer som han utgår från när han rekryterar mentorer. På vilket sätt kände du Dahir sedan tidigare?

– Jag känner Dahir både privat och i min egenskap av företagare.

När han kontaktade mig och frågade om jag ville bli mentor i Vägvisaren så kändes det självklart att tacka ja till erbjudandet. Jag har bott 28 år i Sverige och kan jag vara till nytta så hjälper jag gärna till.

Idris Omer berättade med värme om dig och om hur mycket du har betytt för honom. Vilken är den främsta egenskapen hos en mentor för att få adeptens förtroende?

– Det är nog förmågan att kunna lyssna och sätta sig in i adeptens situation, förmågan att känna empati.

Att fråga sig själv: vad hade jag själv gjort i motsvarande läge i livet?

– När det gäller Idris så har han en enorm kompetens och ett enormt driv, så de egenskaperna behövde han ingen hjälp med. I hans fall handlade det istället om att han kom från ett land och en kultur där saker och ting fungerar annorlunda än i Sverige. I Eritrea och Saudiarabien är det rakt på sak när man söker ett arbete, liksom: "Tjena, har du ett jobb åt mig?" I Sverige gör man på ett helt annat sätt. Man kanske läser på om företaget, gör research om den aktuella branschen, kollar av med andra som har jobbat där och så vidare. Först därefter söker man jobbet. Sådana saker kunde jag tipsa Idris om.

När förtroendet väl finns där – vad är nästa steg i relationen mellan adept och mentor för att nå framgång?

– Det är att tillsammans göra en aktivitetsplan, planera uppföljningar, kolla CV och sådana saker. Konkret kunde det vara att göra upp en plan för Idris att ta körkort och kontinuerligt följa upp hur planen håller i verkligheten. Just Idris är så självgående, så jag behövde verkligen inte hålla honom i handen. Istället fungerade jag som ett bollplank om han hade olika funderingar. Det fungerade väldigt bra för oss att arbeta på det sättet.

Andra har sagt att det är lika givande för mentorerna som för adepterna att vara en del i

programmet Vägvisaren. Håller du med?

– Ja, det gör jag definitivt. Vägvisaren är ett mycket viktigt program för alla inblandade. Även mentorerna lär sig väldigt mycket av att få vara med. Ta alla workshops som arrangeras som exempel. Då ges deltagarna tillfälle att dela med sig av värdefulla och användbara verktyg.

– Andra sammanhang kan vara studiebesök eller föreläsningar då deltagarna får tillfälle att ta del av nya syn- och levnadssätt, olika "walk of life". Det handlar om att både ge och ta, lyssna och dela med sig. Så att vara mentor i Vägvisaren är verkligen mycket utvecklande.

Har du haft några andra mentorsuppgifter sedan du var Idris mentor i Vägvisaren 2014?

– Jag har varit med som stöd för nya mentorer och adepter under några workshops just i Vägvisaren under 2015 och 2016.

Är det något du vill tillägga?

– Ja, att initiativ som Vägvisaren verkligen behövs. För alla, inte bara nyanlända, behöver en mentor som kan vägleda. En vägvisare som har erfarenhet och visar vilken väg som kan leda framåt om man har kört fast. Det handlar inte om att lösa en persons alla problem utan om att vara ett bollplank, någon som kan lyssna, förstå och vara ett stöd.

– Det gick väldigt snabbt att bli vän med min mentor Lena, säger Vartineh Aprahamian, adept i Vägvisaren 2014.

Tack vare empatin orkade Vartineh kämpa

Den första tiden i Sverige var mycket tuff för Vartineh Aprahamian. Skuld och sorg förmörkade hennes tillvaro efter flykten från Syrien.

– Därför var det så viktigt med den empati jag fick under året i Vägvisaren. Tack vare det så orkade jag fortsätta kämpa, säger hon.

Det har gått tre år sedan Vartineh Aprahamian var adept i Vägvisaren. Under det året bestämde hon sig för att hon ville jobba som sjuksköterska i framtiden.

– Det var för att jag ville ha ett arbete som går ut på att hjälpa människor.

När hon för ett år sedan kom in på

sjuksköterskeprogrammet på Mittuniversitetet i Sundsvall så tvekade hon därför inte. Trots att det var ett stort steg att flytta från sina föräldrar, sin lillebror och sin kusin i lägenheten i Hjällbo.

– Mamma och pappa blev förvånade när jag berättade att jag hade kommit in på en utbildning så långt

från Göteborg. Men efter ett tag blev de också glada för min skull.

Nu har du gått ett år på programmet. Känns det som om du har hamnat rätt?

– Absolut, det är ingen tvekan. Visst händer det fortfarande att jag mår dåligt, men aldrig på grund av studierna. Det beror i så fall på händelser hemma i Syrien. Sådant påverkar mig. Men då finns det människor som jag kan vända mig till, som förstår mig.

– En av dem är Lena som var min mentor på Vägvisaren. Henne ringer jag fortfarande ibland, och hon ger mig stöd och peppar mig när saker och ting blir för tunga. Och min kursansvariga lärare, Marie, kan jag också vända mig till med alla möjliga frågor.

”... det gick väldigt snabbt att bli vän med henne.”

Kan du berätta om när du lärde känna din mentor Lena?

– Ja, det gick väldigt snabbt att bli vän med henne. Hon förstod min situation snabbt, hur jobbigt det var för mig att tänka på alla vänner och bekanta som var kvar i krigets Syrien medan jag befann mig här i trygga Sverige. Hon behövde inte säga så mycket. Jag såg på hennes kroppsspråk att hon hade empati med mig.

– Det var mycket viktigt för mig att lära känna en person som förstod mina känslor så bra. Att få en så

varm och betydelsefull relation var nödvändigt för mig innan jag kunde börja planera saker som utbildning och jobb.

– När jag började i Vägvisaren hade jag inga planer alls, jag var liksom inte på spåret. Tack vare Lena så fick jag motivation på en massa olika sätt. När jag så småningom berättade om mina tankar på att bli sjuksköterska så peppade hon mig jättemycket. Och när jag kom in på utbildningen så blev hon nästan gladare än vad jag själv blev.

Förutom kontakten med din mentor – vad tyckte du om programmet Vägvisaren och nätverksträffarna?

– Det var inspirerande att träffa de andra adepterna, mentorerna och olika föreläsare. Att få lära sig hur man skriver CV var lärorikt. Och så var det bra att få tips om hur man söker jobb och att få höra andra mentorer berätta om hur det såg både på livet och på arbetslivet.

– En sak som var väldigt positivt för mig var när jag och andra adepter och mentorer blev inbjudna till en nätverksträff i Vägvisaren året efter att vi själva hade deltagit. Det var en före detta mentor som föreläste om utbildning, språk och jobb, och det blev en del diskussioner om framtidsdrömmar.

– Att jag blev inbjuden till den träffen berodde förmodligen på att jag skulle få möjlighet till ett slags påfyllning. Och faktum är att det verkligen fungerade på det sättet. Jag fick en extra kick i mina egna försök

att nå min dröm om att kunna hjälpa andra människor som har det svårt. Kanske någon gång i framtiden i internationellt arbete inom Läkare utan gränser, Röda Korset eller någon liknande organisation.

– Jag är som sagt mycket glad att jag har kommit in på min utbildning. Men jag mår fortfarande dåligt när jag tän-

ker på kriget och alla människor som är kvar i Syrien och lider. Alla som är där är förlorare. Och vi som har flytt därifrån är skyldiga att någon gång åka tillbaka och hjälpa till att bygga upp landet igen. Jag tror att många av mina landsmän känner likadant som jag.

– Jag ringer fortfarande till min mentor Lena ibland. Hon ger mig stöd och peppar mig när saker och ting blir för tunga.

Osama Alkurdi blev glad när han fick praktikplats på Ny Tid med redaktion på Järntorget i Göteborg.

Dörrar öppnades för Osama

Att matchas ihop med en erfaren person som öppnar dörrar och breddar nätverk. Det var allra bäst med året som adept i Vägvisaren, tycker Osama Alkurdi.

– Jag lärde mig jättemycket, både av min mentor, av projektledaren Dahir och av de andra deltagarna, säger han.

Det har gått tre år sedan palestinske Osama Alkurdi flydde från Syrien till Sverige. Än idag är han tacksam för att han avslutade sin militärtjänstgöring i god tid innan kriget bröt ut.

– Annars hade jag blivit fast som soldat, och då hade det blivit mycket svårt att fly. Soldater som blir avslöjade med sådana planer blir dödade direkt, berättar han.

Ville inspirera andra

Sedan länge hade Osama också kritiserat regimen.

– Många palestinier i Syrien börjar redan som unga att engagera sig i Palestina-frågan. Det gjorde jag också, eftersom jag ville vara med och göra skillnad och inspirera andra.

I flera år hade han uttryckt sina tankar och sin kritik i texter som visserligen inte blev publicerade.

– Det var mer som en övning inför framtiden. Och för att bli publicerad i syriska tidningar krävs dessutom att man mutar redaktionerna.

Den sista tiden innan flykten visste Osama att han ville börja arbeta som journalist och föra ut sitt budskap på det sättet. Men att göra det i Syrien

var lika farligt som för en soldat att vägra värnplikt.

Därför var det alltså ingen tvekan. Han bestämde sig för att fly. Från början var Osamas tanke att Tyskland skulle bli slutmålet.

– Det var för att det är ett stort land med många människor och stora möjligheter, förklarar han.

Efter en lång och mödosam resa genom ett stort antal länder hamnade han istället i Sverige, delvis för att han hade släkt här sedan drygt 30 år.

– Min pappas farbror med familj var på besök i Göteborg då. Av någon anledning blev de kvar och bor sedan länge i Gamlestaden.

Många bostäder

Osama själv har permanent uppehållstillstånd. Men liksom många andra har han känt på svårigheterna med att få både bostad och arbete.

– Först bodde jag ett tag i Borås, sedan i Kungsbacka. Efter att jag kom till Göteborg har jag haft hur många adresser som helst: på Hisingen, i Majorna, Angered, Gårdsten, Lövgärdet, Rannebergen, Biskopsgården...

Sedan ett tag tillbaka har han ett

förstahandskontrakt på en lägenhet på Marstrand.

– Det är visserligen långt till mitt jobb som medlemsvärvare på Röda Korset i Göteborg. Men att ha ett fast boende är ändå en stor trygghet jämfört med kaoset som jag levde i när jag flyttade runt.

Fick tips om Vägvisaren

Han är också mycket glad över sitt arbete på Röda korset som både känns meningsfullt och ger honom en inkomst. Men journalist-drömmarna har han kvar. Under en lektion i samhällsorientering på Integrationscentrum för ett par år sedan pratade han med en av samhällsinformatörerna om sina planer. Han fick då tips om mentorprogrammet Vägvisaren.

”Mitt nätverk blev större och större.”

– Jag tyckte att det lät intressant, så jag registrerade mig. Kort därefter blev jag kontaktad av projektledaren Dahir Khalid.

Intervjun gick bra, och Dahir Khalid började leta i sina nätverk efter en lämplig mentor. Researchen ledde till att Osama matchades ihop med Torsten Malmström, före detta lärare på journalisthögskolan i Göteborg.

– Jag fick förmånen att träffa honom och berätta om min situation vid två tillfällen innan Vägvisaren startade. Vi hade även lite mejlkontakt. Det var mycket värdefullt.

När han strax efteråt började på själva programmet så fortsatte han att träffa sin mentor regelbundet, ungefär en gång i månaden.

– Kontakten med honom ledde till så många bra saker. Mitt nätverk blev större och större. Och när det var dags att hitta praktikplats och utbildning så var han till mycket stor hjälp.

Kom in på folkhögskola

Genom sin mentor sökte Osama plats på journalistprogrammet på Nordiska folkhögskolan och kom in.

– Det var mycket givande. Jag fick lära mig hantverket – att skriva ingresser, intervjuteknik, fotojournalistik och att göra radio.

Det var också med hjälp av mentorn som han fick praktikplats under fyra veckor på tidningen Ny Tid på Järntorget. Chefredaktören Johan Flanke handledde honom inom journalistiken.

– Att gå på folkhögskolan var mycket lärorikt och bra på alla sätt. Men att få vara på en tidningsredaktion var ändå en annan sak. Jag fick antligen skriva artiklar som inte bara publicerades i studiesyfte, utan i en riktig tidning med prenumeranter som läsare.

Självklart är Osamas svenska i skrift än så länge inte helt perfekt, förklarar han.

– Även på det sättet fick jag mycket hjälp av min mentor Torsten. Han läste texterna och återkopplade till mig med frågor som ”vad menar du här?”. Men han ändrade inte utan

lät mig tänka efter och rätta till i en process tills det fungerade. Det var ett mycket bra sätt att lära sig.

Nätverksträffarna med Vägvisarens övriga deltagare var också givande, fortsätter Osama.

Givande möten

– Det var värdefullt att få höra om de vägar som alla andra hade gått och hur de hade jobbat med sina mentorer. Dessutom kom det många föreläsare och informerade om viktiga saker som arbetsmarknad, skyldigheter och rättigheter, vilka steg man ska ta för att starta eget och annat.

På sikt skulle Osama själv mycket väl kunna tänka sig att ha ett eget företag. Journalistiken ligger närmast till hands i så fall, konstaterar han.

– Men jag älskar att laga mat också. Så det skulle kunna bli en ekologisk restaurang.

Han är mycket glad att han fick det där tipset om Vägvisaren för ett par år sedan.

Utvecklas som människa

– Jag har rekommenderat programmet åt ett par vänner som har ansökt om att få vara adepter. Hoppas verkligen att de blir antagna. Det är ett jättebra program som gör att man utvecklas som människa – något som jag tror gäller för både adepter och för mentorer.

Två profiler: Osama Alkurdi tillsammans med Dan Andersson, den svenske författaren och poeten som arbetade som journalist på Ny Tid 1917-1918. Alltså samma tidning som Osama praktiserade på nästan 100 år senare, våren 2016.

”Osama gjorde ett fantastiskt jobb”

– Osama skrev några oerhört bra reportage om sin och sina kamraters flykt från Syrien, säger Johan Flanke, chefredaktör på Ny Tid där Osama Alkurdi praktiserade våren 2016.

Osama Alkurdi var mycket nöjd med sin praktiktid på tidningen Ny Tid. Chefredaktören Johan Flanke var lika belåten.

– Det var mycket givande att ha Osama hos oss. Både för den person han är och för de fantastiska reportage om sin och kamraternas flykt som han bjöd läsarna på, säger han.

Johan Flanke berättar att redaktionen tar emot ett par praktikanter varje år.

– Det är alltid givande, för praktikanterna ger oss nya perspektiv.

Just nya perspektiv bidrog Osama

Alkurdi definitivt med när han praktiserade på redaktionen i en månad under våren 2016, berättar Johan Flanke.

– Dels var det första gången vi fick

en praktikant från Nordiska folkhögskolan, dels hade vi aldrig haft någon nyanländ tidigare. Osama gjorde ett fantastiskt jobb då han var här. Han skrev bland annat några oerhört bra reportage om sin och sina kamraters flykt från Syrien.

Självklart behövde Osama hjälp med språket när hans skrev sina texter, fortsätter Johan.

– I den processen gäller det som handledare att försäkra sig om att praktikanten förstår vad man menar. Att hen till exempel inte låtsas förstå för att vara till lags.

I relationen med Osama blev det inga sådana problem.

Fixa tillsammans

– Om det blev någon missuppfattning så tog vi det en gång till, skämtade lite och kom överens om att vi skulle fixa detta tillsammans.

Den tiden som lades ned på att reda ut eventuella missförstånd var det definitivt värt.

– Med tanke på hur många intressanta saker Osama delade med sig av så innebar det att vi på sikt i själva verket blev avlastade. Han bjöd ju på reportage som vi aldrig hade fått ta del av utan honom.

Johan Flanke hade en del kontakt med Osamas mentor Torsten Malmström, före detta lärare på journalisthögskolan, under praktikperioden. Någon koppling till själva Vägvisaren hade han dock inte. Därför kan han inte uttala sig om programmets kvaliteter, förklarar han.

– Men rent allmänt är jag förstås

positivt inställd till seriösa försök att hjälpa människor in på arbetsmarknaden.

Inte minst gäller det journalister med invandrarbakgrund. Han utvecklar:

– Vår bransch är inte så lysande när det gäller andelen personer från andra kulturer. Det är visserligen lite bättre än för några år sedan, men inte tillräckligt bra. För en korrekt bevakning av vårt samhälle borde det förstås se helt annorlunda ut.

”För en korrekt bevakning av vårt samhälle borde det se annorlunda ut.”

Han fortsätter:

– Det känns bra att ha bidragit en smula till att förbättra den situationen genom att ha haft Osama hos oss.

Precis när vi ska säga ”Hej och tack” säger Johan Flanke:

– Vänta lite.

Efter en stund kommer han tillbaka med det nummer av tidningen där Osama berättar om sin flykt över Medelhavet.

– Det är som sagt ett mycket bra reportage. Du kan ju ta med det i din egen artikel om Osama.

Tack säger jag ... och vidarebefordrar Osamas gripande texter – dessa hittar du på de tre följande sidorna.

"Ett steg tillbaka

Hala, Amjad och Melad flydde från kriget i Syrien

RÄDDADE. Amjad Eshawi (överst i mitten med spetsigt hår) och Melad Abo Essa (till höger med krulligt hår) har precis plockats upp av italienska kustbevakningen efter att ha tillbringat 13 timmar i en liten båt utanför Sicilien. Resan över Medelhavet från Egypten tog åtta dygn.

I stadsdelen Yarmuk i södra Damaskus levde en halv miljon människor innan kriget i Syrien startade i mars 2011. Bland dem fanns Hala Alsadi, Amjad Eshawi och Melad Abo Essa. När den syrisk regimens flygbombade Yarmuk 16 december 2012 började deras flykt.

Text: Osama Alkurdi

Yarmuk såg ut som vilken stadsdel som helst i Damaskus innan kriget, men var och är fortfarande ett gigantiskt palestinskt flyktingläger. Inte större än några kilometer i radie.

24-åringarna Hala Sadi och 22-åringarna Amjad Eshawi och Melad Abo Essa

är palestinier födda i Syrien. Som palestinier saknar de ett medborgarskap.

Som palestinier ansåg de att de hade ett moraliskt ansvar att stötta sina syrisk bröder och systrar. De protesterade mot Assad-regimen och för rättigheter för palestinier i Syrien. Vid varje demonstration öppnade militären eld

mot de fredliga demonstrationerna. – Då är det inte konstigt att opponera mot regimen. Många människor dog för sin tro på att vi skulle kunna leva i ett demokratiskt samhälle, säger Hala Alsadi.

De som först kom till Yarmuk var palestinier som flydde undan de allra första militä-

ra konflikterna mellan Israel och arabländerna 1948. Under början av Syrienkriget flydde 1,5 miljon syrier till Yarmuk.

De tre unga vuxna hjälpte personer som kom till stadsdelen att få en bostad. De hjälpte skadade att få mat och mediciner. Det uppskattades inte av regimen.

Ju längre Syrienkriget pågick, ju tyngre vapen använde den syrisk militären i Yarmuk. Det började med kulsprutor och fortsatte med kanoner. 16 december 2012 började flygbombningarna och nästan alla människor flydde därifrån under de kommande dagarna. Fram till dess hade Yarmuk varit ett relativt säkert ställe.

– Jag ska aldrig glömma ansiktet på ett barn som dog av flygbombningen. Hans

mun var full med mat. Han hade inte hunnit äta klart. Han var hungrig på sin väg mot himlen. Jag kommer också alltid komma ihåg de döda kropparna av mina vänner. Alla är döda nu, men inte jag. Det är det dumma ödet som skiljer oss åt, säger Amjad Eshawi.

Flygbombningen dödade människor på måfå. Yarmuks gator fylldes med lukten av död, hopplöshet och rädsla. Först flydde de tre till centrala Damaskus där det då var ganska lugnt.

– Drygt ett år efter att kriget började blev flygbombningarna den största orsaken till att folk flydde från Yarmuk, säger Amjad Eshawi.

Alla flydde för att hitta ett nytt liv någon annanstans och för att undgå döden. Ingen av

väntar döden"

dem ville riskera att dö och det gick inte att överleva om de stannade.

Efter flygbombningen ockuperade militären Yarmuk och började arrestera människor godtyckligt. Det räckte med att vara ung och komma från Yarmuk för att bli misshandlad, arresterad eller till och med mördad direkt. Vem som helst kunde gripas eller bli inkallad till obligatorisk militärtjänst.

I början av sommaren 2013 bestämde sig Hala Alsadi, Amjad Eshawi och Melad Abo Essa för att fly till Egypten och stanna där tills kriget tog slut.

– Vi lånade pengar för att betala motor till personer inom den syrisk säkerhetstjänsten för att vara garanterade en säker resa till Egypten. Vi fick betala motor till personal på flygplatsen och till gränsvakterna, säger Amjad Eshawi.

De kom till Kairo just när den egyptiska revolutionen övergick i massaker på demonstranter. Det var omöjligt att stanna i Egypten och de bestämde sig för att fortsätta till Europa.

Efter två veckor i den egyptiska kuststaden Alexandria kom de överens med människosmugglare om att ta sig till Italien med båt.

Resan kostade 3 000 dollar, cirka 25 000 kronor per person. De fick garantier om en säker båtresa och allt ska vara under kontroll.

– Det finns inget annat alternativ än att lita på smugglarna, säger Hala Sadi. – Man kan inte ta ett steg tillbaka. Där väntar döden. Det är bättre att försöka fly

Det är bättre att försöka fly och riskera livet än att stanna kvar och dö i Syrien.

Melad Abo Essa

och riskera livet än att stanna kvar och dö i Syrien, säger Melad Abo Essa.

Färden gick från militärhamnen i Alexandria i augusti 2013. De var 15 personer i båten. Det var en mindre båt, ungefär tio meter lång och två meter bred, med plats för tio personer. Med sig hade de lite kläder, mobiltelefon, pengar och viktiga dokument i var sin ryggsäck.

Med den lilla båten åkte de i tre timmar ut till en fiskbåt där mellan 150 och 200 flyktingar samlades ihop. I en båt avsedd för 90 personer. Från den mindre båten hoppade de ombord på den större mitt ute i Medelhavet.

Fiskebåten var omkring 20 meter lång och sju meter bred. Halften av dem som hoppade ombord var kvinnor och barn.

– När vi skulle gå ombord på den större båten hamnade en man i vattnet och drunknade, säger Amjad Eshawi.

– Det fanns många gamla och högravida kvinnor ombord. Det fanns många barn med på resan. Det yngsta barnet var sex månader, säger Hala Sadi.

De åkte med fiskebåten i åtta dygn. Åtta dygn av rädsla för att man inte förstod vad som hände.

– Ingen vågade klaga på smugglarna som var beväpnade med riktiga vapen och hotade med att kasta den som bråkade i sjön. Ens liv var i händerna på smugglarna som skrek åt oss. Barnen grät och vuxna var inte vuxna längre. De vuxna blev som barn. Kläderna var genomvåta. Vi åt lök och salt. Vi luktade fisk, frös och kissade på oss, säger Melad Abo Essa.

Varje våg lyfte båten flera meter upp i luften. Sedan föll den ned i vågdalarna. Vatten sköljde in över relingen. När vattnet gick några centimeter upp i durken på båten turades människorna ombord på båten om att ösa ur det med hjälp av skopor, hinkar och krukor. Många passagerare blev sjuka av de höga vågorna.

Det fanns knappt någon plats att sitta ombord på båten. Det gick inte att sträcka ut benen. Det fanns inga filter och när det blev kallt på kvällen var det svårt att behålla balansen och inte hamna i havet. Mitt på båten kunde äldre personer, gravida kvinnor få lite mer utrymme.

– Vi pratade inte med varandra på båten för att man var så chockad, säger Amjad Eshawi.

På tredje dagen, när de befanns sig utanför Libyens kust, slutade båtens motor att fungera.

– Smugglarna tvingade oss att flytta över till jollen som de haft på släp efter den större båten. Sedan lämnade de

KRÖNIKA Osama Alkurdi

Kriget i Syrien har pågått i fem år. 1 850 dagar av belägring av ett helt land. Ingen mat, inga mediciner och ingen el. Från klockan sex på kvällen till klockan sex på morgonen är det förbjudet att gå ut. Kollektivtrafiken fungerar inte. Inget kan importeras från andra länder.

Vi protesterade mot Assad-regimen. Jag kommer ihåg den första demonstrationen jag var med i. Det var 6 juli 2011 i Yarmuk. Det var ett rent nöje att få säga nej till diktatorn Al Assad. Vi var alla uppfyllda av viljan att få en förändring.

Det har alltid varit svårt att protestera mot diktaturen. En kompis mamma fick en dotter samma år som Bashar al-Assad pappa tvingade alla att rösta på honom i presidentvalet. Dottern fick namnet Lala för att uttrycka kampen mot diktatorn. La på arabiska betyder "nej".

Under min uppväxt lärde jag mig att regimen inte får kritiseras. Allt man ska göra kräver tillstånd. Annars väntar dödsstraff, fängelse, misshandel eller stora böter. Ändå har människor fortsatt att kämpa för sin frihet.

Sedan 2011 har många dött. Fruar, makar, mammor och pappor, bröder, systrar, mor- och farföräldrar, kusiner och vänner. Det är människor som vi har levt och växt upp med. Vi har inte kunnat säga farväl. Nu är de borta. Saknade. Flera har tvingats fly.

För varje person som har döts har vi upprepat: "Nåd och ära och odödlighet till martyrer och förbannelse och skam till mördarna."

Vi har alla, var vi än bor, en roll i den kris som är. Det handlar om ett ansvar för att rädda liv och hitta en fredlig lösning. Det gäller för politiker och medier. Det gäller för dig och mig. Kanske är det just nu omöjligt att hitta en lösning som får slut på kriget, men vi har ett ansvar för att inte göra det värre.

För två år sedan flydde jag till Sverige på samma sätt som Hala, Melad och Amjad. Med lånade pengar från min bror i Österrike. Det var himlen ovanför och havet under oss. Det fanns ingenting framför och ingenting bakom. Dagen var som natten. Lika fruktansvärda. Dag efter dag saknade vi mat och vatten. Det var skräck för de höga vågorna. Råds-lan för hajarna i vattnet. Dålig och möglig mat.

Det handlade om rädslan för att bli upptäckt och hamna i fängelse. Rädslan för hot, våld och övergrepp från smugglare och andra människor ombord.

Det finns många berättelser om flyktingar som aldrig nådde sina mål, som drunknade eller försvann på vägen. Själv drunknar man i de andras fasansfulla berättelser.

Vi åkte mot vinden, men vad var vårt mål? Vi flydde undan döden, men efter ett tag på havet bryr man sig inte längre om man når sitt mål eller inte. Bakom oss finns hemmet med familjer, vänner och drömmar.

Nu har vi fastnat i ett nät, men inte som fiskar utan som människor. Utan hopp och utan kompass.

Hur ska krisen kunna lösas? Vem har makten att kunna få slut på kriget? Varför är omvärlden så passiv? Varför kan inte Europas politiker organisera dessa resor för människor på flykt?

Ingen av oss som flyr har önskat detta. Allt beror på kriget, regimen och IS, men folkets vilja kommer att leva, och så småningom segra.

FLYKTEN TILL EGYPTEN. När de tre syrisk ungdomarna kom till Egypten hade den arabiska vårens protester övergått i regelrätt förföljelse av alltsåande. Därför fick Hala, Amjad och Melad fly vidare mot Europa.

I SÄKERHET. Flyktingarna från Syrien har nått Syrakusa på Sicilien där det finns ett flyktingläger. Nu väntar ännu en flykt, till Sverige.

oss under de dryga 24 timmar det tog att reparera båten. Vi var mitt ute i havet utan vatten och utan mat, säger Amjad Eshmawi.

Människorna fick tränga ihop sig på en yta en fjärdedel så stor som fiskebåten. När motorn var lagad fick de hoppa över till fiskebåten igen.

Efter åtta dagar på Medelhavet närmade de sig den italienska kusten.

Sista dagen på resan avslöjade smugglarna att deras uppdrag var över och att vi alla måste över till den lilla båten igen, säger Melad Abo Essa.

Då var de vid den italienska

» Nu var vi framme men det kändes fortfarande som att vi var kvar bland vågorna på havet.

Hala Alsadi

ska territorialvattengränsen. En av smugglarna körde den lilla båten mot Italien, utan vatten och utan mat. Efter några timmar tog bensen slut. 13 timmar efter att flyk-

tingarna lämnade fiskebåten upptäckte de av en helikopter från italienska kustbevakningen.

Sedan kom ett krigsfartyg och räddade oss. Det kändes som en dröm, säger Hala Alsadi.

Flyktingarna fick gå iland på Portopalo di Capo Passero, en liten ö strax utanför Sicilien. När de kom till stranden på kvällen möttes de av personer från italienska Röda Korset, ett sjukvårdsteam, polis och journalister. Röda Korset arbetarna delade ut filter och vattenflaskor. De tog människorna till stora tält där det fanns sittplatser och medicinsk utrustning. Polisen fotograferade flyktingarna och tog fingeravtryck. Smugglarna som körde båten sökte själv asyl i Italien.

Men här fortsatte problemen för de tre.

När vi försökte att sova klamrade vi oss fast på madrassen hela natten. Nu var vi framme men det kändes fortfarande som att vi var kvar bland vågorna på havet, säger Hala Alsadi.

Melad Abo Essa och Amjad Eshmawi nickar samstäm-

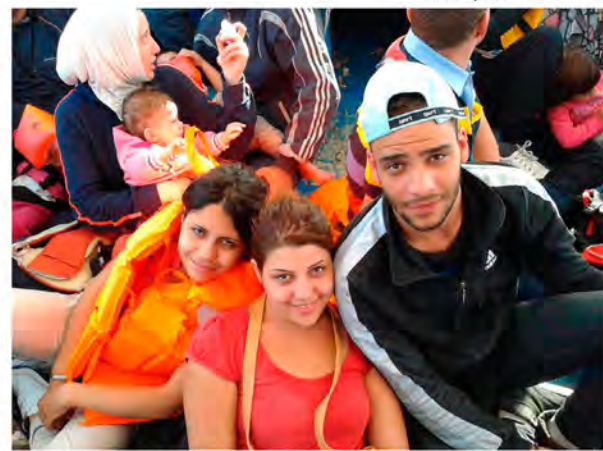
En polisbil körde dem till Syrakusa på Sicilien där det fanns ett flyktingläger. Klockan fem på morgonen därefter rymde de tre unga killarna från flyktinglägret. Detta för att inte bli registrerade som asylsökande i Italien.

Vi stoppade en taxi och betalade honom 100 dollar för

att köra oss till järnvägsstationen, säger Melad Abo Essa.

Där köpte de tågbiljetter till Milano i norra Italien. I Milano gjorde de en gång upp med flyktingsmugglare. Denna gång om att tillsammans med ett 70-tal andra flyktingar åka direktbuss till Malmö via Österrike, Tyskland och Köpenhamn. Resan tog en och en halv dag.

I dag lever Hala Alsadi, Amjad Eshmawi och Melad Abo Essa alla i Göteborg. Här har de varit i två och ett halvt år.

PÅ HAVET. Flyktingsmugglarna använde en överlastad fiskebåt för färden över Medelhavet. Men när den fick motorhavnen lämnades alla människor som var ombord i en mindre båt utan mat och vatten. Hala Alsadi i mitten.

» Många människor dog för sin tro på att vi skulle kunna leva i ett demokratiskt samhälle

Hala Alsadi

Hala Alsadi är nu 26 år och har ett fast jobb i en livsmedelsaffär i Kärrdalen på Hisingen. Hon studerar svenska som andraspråk på Folkuniversitetet. Hennes mamma har kommit till Sverige men hennes pappa är kvar i Syrien. Hennes yngre bröder bor sedan flera år i Chile.

Amjad Eshmawi är 24 år och jobbar som Hisingensambassadör inom Göteborgs stads ungdomssatsning. Samtidigt studerar han svenska som andraspråk 1 på Folkuniversitetet. Två av hans bröder och hans mamma finns nu

i Sverige och en bror i Tyskland. Melad Abo Essa är 24 år och jobbar som serviceguide på Migrationsverket. Där hjälper han asylsökande på olika sätt. Hans föräldrar och lillebror bor i Sverige. Två sysstrar bor i Egypten och en bror i Tyskland.

Människor som kommer från Syrien har en dröm. Den handlar om att få leva i fred under ett tak som ingen bomb, säger de.

Fotnot: På www.nytid.se finns en film från flykten.

Fredag 1 april 2016

– Hon visade mig vägen när jag som bäst behövde det, säger Yusuf Musa om sin mentor Samira Savarani.

Hjälp på vägen mot målet

Yusuf Musa får frågan om vad som gjorde att han antogs till programmet Vägvisaren. Han svarar först: "Ingen aning". Sedan ändrar han sig och säger:

– Kanske berodde det på att jag är ganska målmedveten. Jag har alltid satt upp mål, som att bli bra på fotboll eller att ta körkort så fort som möjligt.

Det har gått fem år sedan Yusuf Musa som 22-åring flydde från Somalia till Sverige. Efter ett knappt år i ett samhälle utanför Örebro fick han uppehållstillstånd och hamnade sedan i Göteborg.

– Först började jag läsa SFI och sedan samhällsorientering. En samhällsinformatör berättade efter ett tag

för mig om Vägvisaren, och så blev jag antagen.

Under sin uppväxt bodde Yusuf och hans familj i Förenade Arabemiratens huvudstad Abu Dabi.

Familjen bodde kvar i Abu Dabi i 20 år, fram till 2009, då de återvände till Somalia.

Och apropå att försöka nå uppsatta

mål: Redan som 13-åring i Abu Dabi lyckades Yusuf när det gällde fotboll.

– Jag hade som barn som mål att vinna något stort och fint som fotbollsspelare. Och just då, när jag var 13, vann min klubb skolmästerskapet i Abu Dabi. Jag var lagkapten och fick lyfta bucklan.

På listan över uppnådda mål återfinns också extralektionerna i engelska när han var 16-17 år, och när han lyckades erövra körkortet på mindre än sex månader som 18-åring.

– Här i Sverige satte jag upp målet att klara SFI inom ett år. Jag klarade det! Men jag har mycket kvar att lära mig när det gäller svenska språket.

Även om Yusuf är en person som vet vad han vill så berättar han också om stunder av tvivel och osäkerhet.

Kände sig vilsen

– När jag hade läst klart grundkursen i SFI kände jag mig väldigt vilsen. Då hade jag precis börjat på Vägvisaren. Som tur var fick jag hjälp av min mentor Samira Savarani och mentorprogrammets projektledare Dahir Khalid i det läget.

Han utvecklar:

– Visserligen visste jag redan då att jag vill jobba med något inom juridiken. Men jag hade ingen aning om vilken väg jag skulle gå för att komma dit.

Osäkerheten på det i kombination med att befinna sig i ett nytt land hade sänkt Yusufs självförtroende, förklarar han.

– Det berodde bland annat på att jag då och då träffade personer som

inte var så positiva, kanske för att de själva inte hade lyckats få ett jobb. De sa saker som: ”Det här är inte ditt land” eller ”Gå till socialen om du behöver pengar.”

Yusuf insåg att han behövde träffa någon som istället gav honom framtidstro och bekräftelse på att han skulle kunna klara att förverkliga sina planer och drömmar. Och det var precis vad han fick i mötet med sin mentor Samira.

– Hon visade mig vägen när jag verkligen som bäst behövde det. Hon sa att jag fortfarande är ung, att jag har vad som krävs och att jag kommer att klara av det. Samira fick mig att tro på mig själv. Att hon fanns där var helt avgörande för min framtid, säger Yusuf med eftertryck.

”Hon visade mig vägen när jag verkligen som bäst behövde det.”

Adepten och mentorn hördes av eller träffades med jämna mellanrum under en betydelsefull period i början av programmet.

– Vi pratade med varandra ett par gånger i veckan och sågs varannan vecka. Samira försökte hjälpa mig att hitta ett ställe där jag dels kunde lära mig svenska bättre, dels förbereda kommande studier i juridik. Och så att jag kom bort från de negativa kommentarerna.

Lösningen blev det allmänna programmet på Kaggeholms folkhögskola på Ekerö utanför Stockholm.

– Jag har gått på skolan i två år

snart och är klar om en dryg månad. Det har varit mycket givande. Jag har lärt mig mycket, speciellt det svenska språket eftersom nästan alla i min klass har helsvensk bakgrund.

Drömmarna om att komma in på en juridutbildning och så småningom få jobba som jurist finns kvar.

– Absolut. Det vore fantastiskt att få hjälpa människor som har blivit orättvist dömda. Sådant händer alltför ofta i världen, särskilt i diktaturer. Att i sitt arbete få bidra till att minska orättvisor skulle kännas väldigt meningsfullt.

Hans plan är att träna ännu mer på sin svenska och kanske hösten 2017 försöka komma in på ett juristprogram.

Till skillnad från de andra i hans omgång av Vägvisaren gick Yusuf inte klart programmet. Han fick plats på folkhögskolan och blev därför tvungen att avbryta.

– Men jag minns den tid som jag var med som mycket positiv. Förutom det stora stödet från Samira och Dahir så var det också bra att träffa de andra adepterna, att få se hur andra i liknande situationer försökte lösa sina problem.

Får fortsatta tips

Även om kontakten med mentorn inte är lika intensiv som under Vägvisaren så hörs de fortfarande ibland.

– Det känns bra att hon följer upp mig och att få fortsatta tips om olika saker.

Och så återkommer han till det där med att sätta upp mål för sig själv.

– Målet med juridiken vill jag verkligen nå. För om jag lyckas med det så kommer det att kännas som om jag ger tillbaka något av det som min mentor gav mig. Det vore väldigt mycket värt.

Yusuf Musa drömmer om att så småningom få arbeta som jurist.

– Som mentor kan jag finnas som ett bollplank bredvid, säger Samira Savarani, mentor åt Yusuf Musa i Vägvisaren.

”Yusuf blev nästan som en mentor för mig också”

”Att hon fanns där var helt avgörande för min framtid”. Så sa Yusuf Musa, adept i Vägvisaren 2014, om sin mentor Samira Savarani.

Samira visar lika mycket uppskattning tillbaka.

– Yusuf gav mig så oerhört mycket, så han blev nästan som en mentor för mig också.

Precis som Adela Reviro Purgaj, även hon mentor i Vägvisaren, var Samira Savarani tidigare kollega med Dahir

Khalid på finansieringsinstitutet Almi.

– Det var där vi lärde känna varan-

dra, och det var därför han frågade om jag ville bli mentor i Vägvisaren. Jag sa ja, eftersom det kändes som en möjlighet till utveckling för mig.

När Samira kom till den första nätverksträffen så tänkte hon att hennes roll som mentor skulle bli att hjälpa en annan person.

– Men det dröjde inte länge förrän jag förstod att jag tänkte i fel banor. Det handlade istället om att vara en del i ett ömsesidigt givande och tagande mellan adepter och mentorer.

”Det visar att ingenting är omöjligt.”

Hon utvecklar:

– Den resa som alla de nyanlända adepterna har gjort för att ta sig hit... Det visar att ingenting är omöjligt för någon av dem. De har så fantastiskt mycket kunskap och styrka inom sig.

Samira berättar att hon då och då möter uppfattningen att nyanlända behöver hjälp att bli entreprenörer för att lättare komma in i det svenska samhället.

– Men de som säger så har helt fel. Att de trots alla svårigheter och hinder har lyckats komma till Sverige och lägga grunden för en framtid här visar att de redan är entreprenörer.

Samira tar en paus och fortsätter sedan med övertygelse i röst och kroppsspråk:

– Det är inte nyanlända som behöver förändras. Det är det svenska systemet som behöver anpassas så

att det kan ta tillvara på deras begåvning och stora resurser.

Yusuf berättade med värme hur du bidrog till att hans självförtroende blev allt bättre. Vilken är den viktigaste egenskapen hos en mentor för att få adeptens förtroende?

– Det är nog att vara både stötande och motiverande, men också realistisk. Det finns ingen mening med att säga: ”Det kommer att gå bra”, utan istället: ”Du kommer att nå ditt mål, men det blir väldigt tufft. Så nu ska vi tillsammans göra en plan för hur målet ska nås.”

– Det handlar alltså inte bara om ”att” målet ska nås, utan om ”hur” det ska gå till. Då behöver vi tillsammans komma fram till vilka verktyg som krävs.

När förtroendet har byggts – vad är nästa steg i relationen mellan adept och mentor för att nå framgång?

– Ibland kommer det steget naturligt, av sig självt. Då behöver man inte aktivt göra något, utan processen fortsätter som den ska. Men rent allmänt ska adepten i det här skedet ha fått så bra verktyg att hen klarar av att ta viktiga steg på egen hand mot målet.

– Som mentor kan jag finnas där bredvid som ett bollplank, men jag ska inte göra jobbet åt adepten.

Andra har förklarat att tiden i Vägvisaren har varit lika givande

för mentorerna som för adepter-na. Vad tycker du?

– Jag håller med, till hundra procent! Jag blev mentor för en person, men sedan tog det inte lång stund förrän jag upplevde det som om min adept Yusuf blev min mentor också. Med sin kraft och med de framgångar han nådde gav han mig styrka. Och framför allt gav han mig insikten att: "Oj, vår relation här i Vägvisaren funkar - tillsammans åstadkommer vi viktiga saker!"

– Det är viktigt att poängtera att detta inte handlar om någon revolution, att adepten når sitt mål över en natt. Tvärtom kan det börja med några små steg och till och med ett misslyckande på vägen, och sedan ett par nya steg framåt för att på lång sikt nå fram.

Vad är det framför allt som gör Vägvisaren till ett bra mentorprogram?

– Jag tror att det är att programmet öppnar dörrar för nyanlända till det svenska samhället. Konkret betyder det dörrar till arbetsgivare, utbildningar, praktikplatser och olika insatser som gör det möjligt att starta eget.

– Ett led i detta är att Vägvisaren jobbar med att ge deltagarna färdigheter som handlar om att lära sig kulturspråk eller koder. Det är en viktig aspekt av att öppna dörrar.

– Om jag till exempel flyttar till Spanien så tar det ett tag innan jag lär mig det landets och samhällets koder. När jag har lärt mig koderna, eller kulturspråket, så betyder det

– Vägvisaren öppnar dörrar för nyanlända, säger Samira Savarani.

inte att jag måste börja använda det språket. Men när jag behärskar det så innebär det mycket mindre risk för missförstånd och besvikelser.

– På det sättet bidrar Vägvisaren verkligen till att bygga broar, både mellan människor och mellan individer och myndigheter.

– Mentorerna och de andra deltagarna i Vägvisaren blev ett värdefullt nätverk för mig, säger Gelena Andreasian, adept i Vägvisaren 2015.

Vass på svenska med hjälp av Vägvisaren

Alla hade lite olika mål, säger Gelena Andreasian, adept under den andra omgången av Vägvisaren.

– Mina mål var att öva mig på svenska språket och att skapa nätverk som kunde hjälpa mig på vägen. Jag nådde båda två, konstaterar hon.

Vårt möte sker i Fysikhuset på Chalmers Tekniska Högskola. Här, på enheten utbildningsstöd, arbetar Gelena Andreasian som utbildningssekreterare sedan november 2015.

– Arbetet går ut på att ge utbildningsstöd till studenterna. Det kan till exempel handla om att hjälpa dem

att välja kurser till olika program, att se om de har tillräckliga förkunskaper för en viss kurs eller vad det går att läsa för den som vill bli utbytesstudent.

Gelena berättar att hon trivs väldigt bra, både med arbetet och med sina kolleger. Det är ett vikariat som har

Gelena berättar om sitt arbete på en nätverksträff.

blivit förlängt fram till början av 2017.

– Jag hoppas absolut på en fortsättning när vikariatet går ut.

Det som hon fick med sig under året som adept i Vägvisaren bidrog till att hon erbjöds jobbet på Chalmers.

– Jag fick gott om tillfällen att öva mig på att prata svenska med de andra deltagarna och mentorerna. Det gav mig väldigt mycket, något som jag märkte inte minst under anställningsintervjun. Och jag känner att jag har stor nytta av det nu också.

Med hjälp av sin mentor lärde hon sig också att skriva CV och formulera sig i olika situationer, till exempel vid jobbansökningar.

Värdefullt nätverk

– Just min mentor kunde inte vara med under mer än ett par nätverksträffar. Visst var det synd, för det var en bra person. Men det gick bra ändå, för jag kunde vända mig till de andra mentorerna istället. Tillsammans med deltagarna så blev det ett värdefullt nätverk för mig.

Gelena berättar att hon flyttade från sitt hemland Ukraina till Sverige 2014. Men hon hade varit här flera gånger innan dess.

– Det beror på att min moster bor här sedan länge. Tillsammans med min tvillingsyster var jag här och besökte henne innan jag flyttade hit.

– Dessutom studerade jag informationsteknik ett år på Linnéuniversitetet i Växjö som utbytesstudent för några år sedan.

I kombination med studier i tekniska ämnen i Ukraina ledde det till en

meriterande masterutbildning.

– Dessutom hade jag arbetat med administration hemma i Ukraina.

Hennes erfarenheter och framförallt hennes driv, gjorde att hon antogs till Vägvisaren, säger hon.

Med stor entusiasm berättar hon om nätverksträffarna.

– Det var mycket lärorikt att komma dit och träffa de andra deltagarna och höra om deras erfarenheter och om hur det gick för dem.

Hon lyfter fram ett par tillfällen som extra intressanta.

Jämlikt eller ojämlikt

– Det var en kvinna som var där och berättade om hur olika arbetskulturer kan vara i olika länder. Hon förklarade att det till exempel påverkar om man kommunicerar med varandra horisontellt eller vertikalt. Annorlunda uttryckt: jämlikt eller ojämlikt. Det var mycket spännande.

En annan gång, fortsätter hon, kom det en adept och en mentor från Vägvisarens första omgång och berättade om hur de tillsammans arbetade inför att adepten startade eget.

– Det var intressant att få ta del av processen, kommunikationen och alla förberedelserna.

Via Facebook följer hon Vägvisarprogrammet än idag, berättar hon.

– Det är spännande att se vad som händer med dem som går programmet. Själv skulle jag absolut rekommendera både Vägvisaren och samhällsorienteringen på Integrationscentrum om jag träffade nyanlända vänner idag.

– Att komma in i det svenska sam-

hället har gått snabbare tack vare det stödet.

Till Gelenas glädje bor hennes tvillingsyster också i Göteborg. Dessutom har hon ett arbete på Göteborgs Universitet som påminner om Gelenas.

– Hennes titel är utbildningshandledare eller något sådant, alltså nästan samma som min – utbildningssekreterare. Vi har mycket som vi delar även i övrigt i livet. Att vi dessutom har liknande arbeten gör att vi har ännu mer att prata om. Det är roligt, säger hon med ett leende.

Familje- och släktgemenskapen i det

nya landet tar inte slut med det. Tvillingsystrarna bor för tillfället hemma hos den moster som de hälsade på innan de flyttade hit permanent.

– Lite trångt är det kanske ibland. Men det är inga problem eftersom vi trivs så bra med varandra.

– Det är lite trångt, men det går bra eftersom vi trivs så bra med varandra, säger Gelena Andreasian som bor tillsammans med sin tvillingsyster hemma hos mostern.

– Gelena talade gott om Vägvisaren under anställningsintervjun, säger Rickard Ambring på enheten utbildningsstöd på Chalmers Tekniska Högskola.

”Gelena är kunnig och framåt på jobbet”

Under anställningsintervjun talade Gelena varmt om mentorprogrammet Vägvisaren, berättar Rickard Ambring, som är hennes chef på Chalmers Tekniska Högskola.

– Och hon var väldigt påläst om Chalmers. Hon kunde berätta saker om vår organisation som verkligen kräver att man läser på, säger han.

När intervjun sker med Gelenas chef, har hon redan fått förlängt. Precis som hon hoppades på i intervjun på sidorna 41-44.

– Jodå, hon fick förlängt, ett föräldravikariat fram till juni, något som hon förstås blev väldigt glad för.

Själv är han mycket nöjd med sin medarbetare.

– Absolut. Gelena är kunnig, framåt, ansvarsfull och antar gärna utmaningar på områden som är nya och utvecklande. Hon säger ofta ja till arbetsuppgifter som andra kanske

drar sig för att prova för att det känns nytt och främmande.

Framåtandan, modet och viljan att lära sig nya saker var något som Rickard såg hos Gelena i ett tidigt stadium. Och han kopplar det i viss mån till hennes medverkan i mentorprogrammet Vägvisaren.

Påläst om arbetsplatsen

– Gelena pratade gott om Vägvisaren under anställningsintervjun. Jag fick också intrycket att det var därifrån hon hade fått rådet att vara påläst om arbetsplatsen när man söker jobb.

Som framgår i ingressen var Gelena just påläst när hon sökte arbetet som utbildningssekreterare.

– Hon var verkligen påläst och kunde berätta hur många avdelningar det fanns inom institutionen, hur organisationen såg ut och andra saker som jag själv inte kände till. Det var imponerande, säger Rickard.

Uppfyllde kraven

Men det var inte bara det som gjorde att det blev Gelena som slutligen fick jobbet. För det första uppfyllde hon de formella kraven i och med att hon hade sin civilingenjörsexamen från Ukraina.

– Det var viktigt att hon hade läst tekniska ämnen eftersom den kompetensen är nödvändig i hennes tjänst här.

Gelenas utländska bakgrund innebar också ett plus i konkurrensen med de cirka tiotalet andra som sökte tjänsten.

– De andra sökande var födda och

uppvuxna i Sverige. Två av dem hade dessutom studerat på Chalmers själva. Men det finns definitivt ett värde i att personer med utländsk bakgrund arbetar hos oss.

”...ett värde i att personer med utländsk bakgrund arbetar hos oss.”

– Både när det gäller språket och andra erfarenheter kan Gelena sätta sig in i situationen som studenter utifrån kan hamna i på ett helt annat sätt än vad jag, som vuxit upp i Sverige kan.

Ansvarsfull och kunnig - två omdömen som Gelena får av sin chef Rickard Ambring.

Att lämna komfortzonen – en rolig workshop

Nätverksträff i november 2016. Mentorn Kiriaki Christoforidis, som i vanliga fall arbetar som föreläsare, berättare, moderator och skribent, håller i en workshop. Ämnet för kvällen är presentationsteknik, en av Kiriakis specialkunskaper. Det blir ett par timmar fyllda av skratt, nyfikenhet och många nya insikter.

Efter att Dahir Khalid hälsat välkommen och informerat deltagarna om några kommande aktiviteter under vintern så lämnar han ordet till Kiriaki Christoforidis. Efter föreläsningen förklarar Dahir:

– Vi har sex nätverksträffar per år med varje grupp. Då och då gör vi så att en mentor eller adept håller i mötet. Det kan, som ikväll, bero på att personen har en specialkunskap.

Får andra att lyssna

Han fortsätter:

– I det här fallet, med Kiriaki, är det perfekt. Hon är mycket kunnig när det gäller presentationsteknik och på att formulera sig fängslande så att andra vill lyssna. Självklart måste Vägvisaren utnyttja en sådan resurs.

Kiriaki börjar med att be deltagarna om hjälp med att möblera om så att det blir gott om plats för olika övningar. Sen frågar hon vad de har för

tankar om att prata inför grupp.

Några av svaren:

”Det är jättenerövöst.”

”Jag blir rädd att jag ska göra bort mig.”

”Jag kan ha mardrömmar på natten innan en presentation.”

”Jag blir torr i munnen och skakig i kroppen.”

Efter diskussionen tar övningarna vid. Det blir ett par timmar fyllda av roliga och nyttiga försök att lämna sina så kallade komfortzoner. Syftet med workshopen är att ge tips om hur man kan komma över de rädslor som många känner för att tala inför publik.

Att både mentorer och adepter får många nya insikter och verktyg under kvällen står helt klart. Och att de hade kul framgår väl med all önskvärd tydlighet av bilderna på nästa uppslag?

På nästa uppslag hittar du bilder från nätverksträffen!

Alla uppskattade workshopen om presentationsteknik som mentorn Kiriaki Christoforidis höll i på en nätverksträff.

Foto: Almi

- Mentorskap kan beskrivas som en unik relationsresa mellan mentor och adept, säger Jimmy Pervik, chef på Almi företagspartner.

Mentorn är viktig för både individ och företag

Mentorskap är en metod som fungerar för all form av utveckling. Det kan vara personlig utveckling, karriär, företagande, måleri eller vilket annat fokus som helst. Mentorskap handlar i grunden om att utveckla adepten som person samt inom det aktuella ämnesområdet.

Det anses exempelvis att mentorskap är av avgörande betydelse för överlevnad och tillväxt för små och medelstora företag.

Mentorn har en coachande roll med målet att skapa lärande och att utmana adepter att utvecklas till sin fulla potential.

Mentorskap kan beskrivas som en unik relationsresa mellan mentor och adept. Mentorskap pågår under en längre tid och bottnar i ett gemensamt förtroende för varandra. Både mentor och adept utvecklas i relationen och båda har adepts utveckling som gemensamt mål. Det som sägs

i ett mentorskap är konfidentiellt, mentorns och adepts ensak. Mentorskap ska också vara öppet för experimenterande för att finna den väg som passar bäst för att nå målen.

Mentorn har fem övergripande roller: coachande, koordinerande, supportande, övervakande och organiserande. Rollerna förändras utifrån behoven hos adepten

Det finns två grundläggande mål för mentorer. Först ger de karriärutvecklingsbeteenden, som involverar coaching, ger utmanande uppdrag, skyddar adepter från negativa influenser och främjar en positiv inställning. För det andra utvecklar de adepts psykosociala roller, som omfattar funktioner som personlig support, vänskap, acceptans, rådgivning och förebild.

Fler kvinnor vill ha mentor

Enligt en undersökning gjord i Nya Zeeland om småföretag framgick att kvinnor i högre grad än män önskar få en mentor. En studie som nyligen gjordes av Almi Företagspartner visade att av Sveriges företagare är det framför allt unga under 30 år som önskar en mentor. Den gruppen följs av personer med utländsk bakgrund samt kvinnor. I genomsnitt önskar var femte företagare att de kunde få en mentor.

Mentorskap är en fantastisk väg att gå för att utvecklas. Kanske vågar du ta steget och skaffa en egen mentor eller kanske till och med själv bli mentor. Studier i Sverige visar att cirka 50 procent av personer i

ledande befattning kan tänka sig vara mentorer ideellt för företagare. Något som bör stämma in överlag oavsett inriktning. Om du är redo är smidigaste vägen att gå via ett befintligt program. Ofta är dessa program subventionerade eller kostnadsfria. Googla och hör efter vad som finns i din region. Finns inga program går det utmärkt att hitta en mentor på egen hand.

Frågor som ger svar

Att hitta en egen mentor eller att själv bli mentor kan verka som en stor utmaning, men det är faktiskt ganska lätt. När du funderar på att skaffa dig en mentor bör du ställa dig själv några frågor, till exempel: Är det här en person jag uppskattar? Är jag bekväm med personens värderingar? Kan personen hjälpa mig att nå nya höjder? Har personen de styrkor och färdigheter som jag är i behov av?

Men de absolut avgörande och slutliga frågorna innan en relation kan påbörjas är om både du och mentorn har den tid som krävs och att engagemang finns från båda parter för att få till ett bra mentorskap över tid.

Ta första steget för dig och din utveckling som mentor eller adept! Bara du själv kan sätta gränserna för vad som är möjligt att uppnå.

Jimmy Pervik

Chef Tillväxtrådgivning och Mentor Almi företagspartner AB

> Tio tips om hur du hittar en mentor

- 1 Se över dina behov. Varför behöver du en mentor?
- 2 Skriv ner två kolumner på en A4-sida. Problem du står inför i ena kolumnen och möjligheter i den andra.
- 3 Utifrån den listan försöker du tänka ut ett önskeläge.
- 4 Nu vet du vilka egenskaper och vilken kompetens du ska söka hos en mentor.
- 5 Du ska aldrig söka en mentor som är i samma bransch som du själv. Det medför att ni diskuterar på skruv- och mutternivå istället för att lyfta blicken och tala gränsöverskridande strategier.
- 6 Skriv ner en lista med tre namn som du anser uppfyller dina behov. Fundera en gång till och välj ut den person du vill ha som din mentor.
- 7 Ring upp din mentor och förklara att du skulle önska att just den personen blir din mentor. Motivera varför och var tydlig.
- 8 Ta upp tidsaspekten att det rör sig om cirka en träff i månaden om cirka två timmar per träff.
- 9 Boka in ett första förutsättningslöst möte. Mejla även med en länk till ett mentorprogram där mentorn kan få lite tips om vad det innebär att vara en mentor.
- 10 Förhoppningsvis har du redan efter första samtalet fått en mentor. Om inte fortsätter du ringa till nummer två och eventuellt nummer tre av dina uppsatta val.

Tipsen på detta uppslag är framtagna av Jimmy Pervik på Almi Företagspartner AB

> Sju tips om hur du hittar en mentor

Har du väl valt att du vill ha mentor är du på rätt väg. Här följer några tips på hur du kan få ut så mycket som möjligt av ditt mentorskap.

Skaffa omgående en gemensam målplan

Det är viktigt att ditt mentorskap blir strukturerat och mål-inriktat. Diskutera hur dina behov är utifrån ditt önskeläge. Kom överens om en gemensam målplan. Här är det viktigt att du funderat ordentligt och är mycket tydlig när du presenterar dessa behov. Behoven kommer med största sannolikhet att revideras under ert möte och bli ännu mycket bättre.

Skriv under ett gemensamt sekretesskontrakt

För att det ska kännas tryggt i er mentorrelation är det av vikt att ni upprättar och skriver under någon form av sekretesskontrakt. Där bör det framgå hur länge mentorskapet ska pågå. Här ska även framgå att adepten själv är ansvarig för sina egna beslut.

Var drivande som adept

Du själv avgör hur lyckat mentorskapet blir. Du skall se mentorskapet som en trappa där varje träff är nästa trappsteg. Mellan varje trappsteg skall du arbeta på målplanen.

Träffas ofta

Se till att träffas minst en gång i månaden. Stäm av hur ofta ni kan mejla och ringa varandra med andra frågor.

Förbered dina möten

Fundera hela tiden på dina kommande möten. Mejla i god tid viktiga frågor till din mentor i förväg så att denne har tid att fundera på dem innan ni träffas.

Möten och inte vardagsprat

Det är lätt att mentormöten blir kombinerat med lunch. Det är svårt att föra ett strukturerat samtal och föra anteckningar samtidigt som ni äter. Om ni ska äta – gör det då före eller efter ert samtal.

Ha sikte på målet

Det tar tid innan du ser effekten av mentorskapet. Tappa inte fokus och arbeta målinriktat så skall du med tiden börja se frukten av ditt hårda arbete.

Tidigare år med Vägvisaren

Mentorprogrammet Vägvisaren startade 2013 som ett pilotprojekt. Det visade sig snabbt att Vägvisaren blev mycket framgångsrikt. Därför blev programmet permanent. På de här uppslagen har vi samlat ihop ett antal bilder av adepter och mentorer från tidigare års nätverksträffar och kick off-tillfällen.

Integrationscentrum Göteborg är en mötesplats för nyanlända och andra svenskar.

På Integrationscentrum Göteborg kan nyanlända:

Läsa samhällsorientering och lära sig mer om svenska samhället. Kursen ger viktig information för en bra start i Sverige. Den handlar om alltifrån praktiskt vardagsliv, hur det svenska samhället fungerar och om individens rättigheter och skyldigheter. Undervisningen sker genom dialog på det egna språket.

Få hjälp på Informationskontoret på modersmålet med information och rådgivning, till exempel översätta blanketter och hitta till olika myndigheter.

Gå på stadsvandring och lära känna Göteborg.

Här kan alla mötas!

Du kan gå med i Flyktingguide/Språkvän där svenskar och invandrare får hjälp att träffas i personliga kontakter på fritiden, både individuellt, i grupp och familjevis.

Du kan anmäla dig till Vägvisaren – ett mentorprogram som inspirerar nyanlända att nå sina professionella mål.

Integrationscentrum erbjuder även **fortbildning och kompetensutveckling** bland annat genom seminarier, workshops och nyhetsbrev.

Här finns också en plattform för **samverkan med föreningar**.

*”Mentorskap
– en unik relationsresa
mellan mentor och adept”*

Jimmy Pervik, Almi företagspartner

Den här skriften handlar om
Integrationscentrums mentorprogram
för nyanlända – Vägvisaren